

School for Teachers
Училище за учители

ВЪТРЕШНОУЧИЛИЩНАТА КВАЛИФИКАЦИЯ НА УЧИТЕЛИ – ФАКТОР ЗА ПОВИШАВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО НА ОБРАЗОВАНИЕТО

Ирина Горанова

ПМГ „Яне Сандански“ – Гоце Делчев

Резюме. В съвременните условия, когато се променят целите на образованието, съдържанието, методите, организационните форми и средствата на обучението, от съществено значение е постоянното повишаване на квалификацията на педагогическите кадри. В ПМГ „Яне Сандански“ е изградена функционираща система на вътрешноучилищна квалификация на учители, чиято цел е да мотивира учителите за професионално усъвършенстване. В статията са представени различните организационни форми, определени са ролята и мястото на методическите обединения по учебни предмети и главните учители при реализиране на подхода „учене на работното място“.

Keywords: qualification, within-qualification, motivation, head teacher, methodical association of teachers

„Да обучаваши – означава да се учиш двойно.“
Жозеф Жубер

Реформите в съвременното образование са свързани и с нови изисквания към квалификацията на учителите. „Решаващо условие за качествено образование са обучението и продължаващата квалификация на педагогическите кадри и свързаните с това политики, съответстващи на динамично променящите се социални и икономически условия“ (Национална програма „Развитие на педагогическите кадри“). Активно мислещи, прогнозиращи резултатите от своята дейност, моделиращи учебно-възпитателния процес учители гарантират реализацията на поставените задачи. От нивото на педагогическите специалисти и тяхната способност за непрекъснато усъвършенстване пряко зависи качеството на обучението на учениците.

Ръководството на Природо-математическа гимназия „Яне Сандански“ – Гоце Делчев, провежда политика, осигуряваща непрекъснато повишаване на квалификацията на учителите. Целите са да предразположат учителите към творческа активност, да бъде дадена възможност за системно обучение и да

се подпомогне пълноценната професионална реализация на педагогическите специалисти.

Организирането на вътрешноучилищна квалификация на учителите, насочена към постигане на по-високо качество на учебно-възпитателния процес, е една от основните цели в дейността на главните учители в ПМГ „Яне Сандански“. За нейното осъществяване е необходимо да бъдат реализирани следните задачи:

- повишаване на професионализма на учителите чрез участия в извънучилищна и във вътрешноучилищна квалификация;
- стимулиране на учителите към самоподготовка и усъвършенстване и към активно преподаване и обучение чрез обмяна на педагогически опит;
- оказване на методическа помощ на учителите.

В началото на всяка учебна година в училището се разработва план за квалификация на педагогическите кадри. Разработката на плана винаги става въз основа на резултатите от анкетирание на учителите, което се инициира и провежда от ръководството на училището. Чрез анкетата, която попълват всички учители по методическите обединения, се прави анализ на кадровия потенциал, проучват се потребностите от обучение и квалификация, определят се приоритетите на квалификационната дейност, най-удобното време за провеждане, начините за финансиране на обучението. Системата за квалификация в училището е организирана така, че тя е „пожелана отдолу“, вместо да бъде „спусната отгоре“.

Неразделна част от плана за квалификация са правилата за участие на педагогическите специалисти в квалификационна дейност и механизмът за финансова подкрепа. Правилата определят начина, реда, мотивацията и стимулирането за участие на педагогическия и непедагогическия персонал в квалификационната дейност, механизма за финансова подкрепа на професионалната квалификация на учителите.

Целите и приоритетите на квалификационната дейност в ПМГ „Яне Сандански“ са:

- усъвършенстване на учителите в прилагането на нови и иновативни технологии за представяне на учебното съдържание по предмети;
- повишаване на квалификацията на учителите във връзка с прилагането на информационни технологии и съвременни методики на преподаване за създаване на трайна мотивация за учене;
- разгръщане на творчеството, новаторството и предприемчивостта в образованието на личността за привличане на по-голям брой ученици в извънкласни дейности (олимпиади, конкурси, състезания) на различни нива.

Повишаването на квалификацията в училището се осъществява чрез различни организационни форми: самообразование, курсове, семинари, работни срещи, обучения и тренинги, открити уроци, доклади на заседания на методи-

чески обединения, обмяна на добри практики чрез участие в тематични проверки, дискусии.

Квалификацията се осъществява в рамките на вътрешноквалификационните дейности и квалификационните дейности с външни за училището институции.

В тази статия ще се спрем по-подробно на вътрешноучилищната квалификация в ПМГ „Яне Сандански“, която реализира подход „учене на работното място“. Организирането и координирането на квалификационната дейност в училището според училищния план за квалификационна дейност е задача на главните учители. Те работят под ръководството на директора в тясно взаимодействие със старшите учители от различни методически обединения.

В нашето училище действат шест методически обединения:

- методическо обединение на учители по български език и литература;
- методическо обединение на учители по чужди езици;
- методическо обединение на учители по математика;
- методическо обединение на учители по информатика и информационни технологии;
- методическо обединение на учители по природни науки и физическо възпитание и спорт;
- методическо обединение на учители по обществени науки и изкуства.

Един от начините за повишаване на квалификацията и професионалното усъвършенстване е създаването и свободното споделяне на добри педагогически практики, които съчетават индивидуална, групова и колективна методическата дейност. Те се свързват с успешност, резултатност, продуктивност, качество, ефикасност, ефективност на постиженията на учителя по отношение на образователните стандарти. Отразяват двата сходни феномена – опит и практика, и представляват типични за учителската професия задачи, чието решаване се опира на безпроблемно прилагане на известни, модерни и ефективни научно-теоретични постановки.

Обикновено учителите споделят добрите си педагогически постижения в традиционната форма „открит урок“. В нашето училище споделянето на добрите практики на учителите от различните образователни области протича под мотото „Сподели своя опит, предай нататък“. Участието в този вид вътрешноучилищна квалификация създава възможност на учителите да се почувстват част от общност, която им дава сигурност, мотивира ги и ги подкрепя за професионална изява. При провеждането на откритите педагогически практики учителите:

- имат възможност да се наблюдават взаимно;
- заедно планират, организират и оценяват процеса на преподаване;
- споделят и обсъждат проблеми на обучението;
- учат се един от друг.

Взаимните посещения на открити уроци се осъществяват между отделни колеги в рамките на едно методическо обединение, в рамките на няколко обединения или училището.

В провеждане на откритите педагогически практики участват учители от всички методически обединения. На откритите уроци присъстват директорът на училището, помощник-директорът по учебно-възпитателна работа, главните учители и учителите по съответните предмети. След всеки урок се провежда конферирание, по време на което се прави подробен анализ на урока, отбелязват се иновациите и педагогическите методи, които са използвани, обсъждат се прилаганите технологии, интересни моменти от урок. В края на всеки учебен срок главните учители:

- обобщават опита на колеги, изнесли открити уроци;
- анализират методи, използвани в уроците;
- изготвят препоръки.

Обобщението на опита в режима на реално време под формата на серия открити уроци се оформя във вид на презентация и се представя на педагогическия съвет на училището от главните учители.

В ПМГ „Яне Сандански“ вече е добра традиция провеждането на вътрешноучилищни обучения на учителите, които се инициират и организират от главните учители. Те осигуряват органично единство на приложни, фундаментални и методологически знания, които съставят основата на професионалното израстване на учителите, тяхната широка ориентация при поставяне и решаване на нови проблеми и задачи. Обикновено тематиката е свързана с проблематика, която е обща за различни предметни области. Само през 2014/2015 учебна година бяха организирани:

- запознаване на учителите с основните нормативни документи за придобиване на професионалноквалификационни степени;
- практическо обучение „Електронни таблици в помощ на учителя“ с учителите от методическите обединения по природни науки и математика;
- споделяне на добри практики на тема „Мотивация у учениците за учене“ с учителите от методическите обединения по български език и литература, по чужди езици, по обществени науки и изкуства;
- практически семинар на тема „Игра – това е сериозно“;
- практически семинар „Входното ниво по предмети – предпоставка за успешна работа през учебната година“.

Една от вътрешноучилищните форми за повишаването на квалификацията, доказала своята ефективност, е работата на учителите в рамките на методическото обединение. Тази форма на методическа работа е най-ефикасна при определяне на затруднения, характерни за конкретен учебен предмет или цикъл от предмети, а също така за колективно търсене на оптималното решение.

Всяко методическо обединение планува своята работа през учебната година в съответствие с общоучилищните цели и разработва стъпките за тяхната реализация. При планиването се зачита мнението на всички членове на обединението и се определя начинът за участие на всеки от тях. Заседанията на методическите обединения се провеждат редовно, поне два пъти месечно. На тях учителите споделят опита си, разглеждат новости в съответните предметни области, обсъждат приложимостта на иновативни методи и технологии при обучение по отделни предмети, разискват текущи задачи и проблеми.

В рамките на методическото обединение е актуална индивидуална организационна форма за повишаване на квалификацията, при която старшите учители подпомагат учителите с по-малък опит и стаж при разработване на годишните разпределения, изготвяне на варианти за входни и изходни нива, консултиране при разработка на уроци, всекидневна методическа помощ.

През учебната година учителите подготвят доклади и съобщения по актуални теми, свързани с проблеми на конкретна предметна област или общи проблеми на организацията и провеждането на учебно-възпитателния процес в училището, които се представят и се обсъждат на заседания на методическо обединение. Стремешът е не само да бъдат попълнени теоретичните знания на учителите, но и да бъдат създадени реални възможности за тяхното приложение в педагогическата практика.

В училището, за повишаване на квалификацията на педагогическите кадри, се реализира и така нареченият подход „учене извън работното място“. Външните форми за квалификация се осъществяват чрез тематично ориентирани квалификационни курсове. В този случай е много важно да има обратна връзка относно ефективността на обучението. В нашето училище учителите, преминали външните форми за квалификация, провеждат обучение в действие с останалия педагогически персонал, споделят своите впечатления, акцентират върху най-съществените моменти, дават практически насоки.

Всеки член на методическо обединение има портфолио, което е публикувано на сайта на ПМГ „Яне Сандански“⁽¹⁾. Портфолиото на всеки учител отразява неговата професионална квалификация, философията на преподаване, кариерното развитие, участието в работата на съответното методическо обединение, повишаването на квалификацията, работата по проекти, подготовката на учениците за олимпиади, състезания и конкурси, участие в извънкласни дейности и т.н. Портфолиото не е статичен документ, то се актуализира непрекъснато, за да отразява професионалното и кариерното развитие на учителя.

Действащата система за повишаване на квалификация в училището има своето количествено измерение. Броят на учителите, носители на професионално квалификационни степени, се увеличава с всяка учебна година.

Учебна година	Носители на ПКС (%)
2012/2013	52%
2013/2014	63%
2014/2015	65%

Въз основа на казаното по-горе можем да направим извода, че професионализмът на учителя и качеството на знания на ученика са взаимосвързани.

Вътрешноучилищните форми за повишаване на квалификацията на педагогическите кадри създават възможности за акцентирание на обучението върху дефицитите на конкретно училище, предполагат използване на потенциала на специалистите, работещи в училището, повишават мотивацията на учителите за участие в квалификационни програми и са финансово по-икономични.

БЕЛЕЖКИ

1. <http://pmg-gd-bg.com>

INTRASCHOOL QUALIFICATION OF TEACHERS – A FACTOR TO IMPROVE THE QUALITY OF EDUCATION

Abstract. In the contemporary world, when the goals of education, the contents, the methods, the organizational forms and the means of education are changing, the constant improvement of the teachers' qualification is essential. At Science and Mathematics High School "Yane Sandanski" a functioning system for within-school qualification of teachers is developed, which aims to motivate the teachers to seek professional development. The different organisational forms are presented in this article as well as the role of the methodical associations of teachers for the different subjects and the head teachers when implementing the "learning at work" approach.

✉ **Mrs. Irina Goranova**

Head Teacher

Science and Mathematics High School "Yane Sandanski"

Gotse Delchev, Bulgaria

E-mail: i_n_g@abv.bg